

Gebiedsbeschrijving

Het Wilhelminapark, het Verzetstrijderspark, het Prinsenspark en het Oranjepark vormen het oudste openbare groen van de stad Apeldoorn, De Parken genoemd. De omliggende villa's kijken met hun voorzijden op de parken uit. De stijl van de parken wordt de Engelse landschapsstijl genoemd. Een bekenstelsel verbindt de parken onderling en voorziet ze van water.

Een groen hart in een stad brengt leven, ruimte en schoonheid. Het wonen aan en bij een park veraangenaamt het leven en dempt veel geluid. Het park biedt leefruimte aan inmiddels imposante bomen en ook aan dieren. Als groen knooppunt in een stad kunnen dieren hier rusten en foerageren als ze onderweg zijn naar buitengebieden. Vogels vinden nestgaten in de bomen en het water lokt waterdieren. In de herfst zijn er ook verschillende soorten paddenstoelen te vinden. Zo'n aaneensluiting van groene oases is essentieel voor de overlevingskansen van planten en dieren in de stad.

Geschiedenis van Villa Marialust

Villa Marialust is een van de weinig overgebleven buitens uit de geschiedenis van Apeldoorn. De villa is een voorbeeld van het neoclassicisme, een bouwstijl geïnspireerd door de bouwstijl van de Griekse en Romeinse tempels.

De villa is in 1824 gebouwd op het terrein dat rond 1820 de naam De Vlijt kreeg van de eigenaar Ameshoff. Er was toen veel bedrijvigheid door de twee toen gemoderniseerde papiermolens, waar zeventig arbeiders werkten. De Griff leverde de waterkracht voor deze molens. In 1843 kocht Willem Hendrik de Heus het bedrijventerrein met de villa en het park. De villa die ook De Vlijt heette werd een lustoord voor zijn dochter Maria en kreeg de nu nog bekende naam Marialust.

Verschillende families bewoonden Marialust tot de gemeente het landgoed kocht in 1930. In de Tweede Wereldoorlog huisde er de bezetter. In 1975 kreeg Marialust de bestemming van Historisch Museum. In 1993 verkocht de gemeente Marialust. Nu is er een reclamebureau en een galerie in gevestigd.

IVN Apeldoorn

IVN, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid, is een vereniging van vrijwilligers die mensen betreft bij hun (groene) leefomgeving, natuur, milieu en landschap. Zo'n 23.000 vrijwilligers zijn actief in 170 lokale afdelingen. Jaarlijks organiseren zij talloze excursies, cursussen, wandelingen en opleidingen. Door de laagdrempelige en educatieve activiteiten maakt een groot aantal mensen kennis met de natuur.

IVN Apeldoorn organiseert activiteiten als excursies, fietstochten, cursussen, lezingen, landschapsonderhoud en voor jong en oud. Voor mensen die zelf op pad willen in de natuur, zijn er wandel- en fietsroutes gratis te downloaden. Meer informatie op www.ivn-apeldoorn.nl

Volg [ivn.apeldoorn](https://www.facebook.com/ivn.apeldoorn) ook op

IVN Apeldoorn steunen?

Steun het werk van IVN Apeldoorn door lid of vriend te worden. Voor een vriendenprijs van € 12 per jaar ontvangt u vier keer per jaar het afdelingsblad Groenvoer en de maandelijkse digitale Nieuwsbrief. Blijf zo op de hoogte van onze activiteiten in ons werkgebied, de gemeenten Apeldoorn, Voorst en Epe. Meer informatie en aanmelden via lidwoorden.ivn-apeldoorn.nl

Ommetjes

Ommetjes zijn korte routes die je uitnodigen in je eigen woon- of werkomgeving op pad te gaan. Er zijn tal van ommetjes in en rond Apeldoorn beschikbaar, ook speciaal voor kinderen en hun (groot)ouders. Download de ommetjes gratis via de website ommetjes.ivn-apeldoorn.nl

Ommetje De Parken Van vlijt tot lust

Het begin- en eindpunt: Mr. Van Hasseltlaan, bushalte Wilhelminapark.

Lengte: circa 2 km

GPS: 52.222016, 5.962089

Iedereen doet het op z'n tijd... een ommetje maken. Lekker een frisse neus halen met (klein)kinderen, de hond of gezellig bijkletsen met kennissen. Wandelen in het groen ontspant en is goed voor lijf en leden. IVN Apeldoorn deelt graag leuke en leerzame natuurweetjes met u. Wandel dit ommetje en ontdek het groene hart van Apeldoorn.

IVN streeft naar een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap

Ommetje De Parken

Van vlijt tot lust

Ga vanaf de bushalte terug naar het kruispunt en loop linksaf de weg in met het naambordje Wilhelminapark. Loop vervolgens via het voetpad door het park. Eerste pad links aanhouden. Na ongeveer 30 meter staat rechts het monument Kunst - Ambacht. Henri Paul Jules Tutein Nolthenius was gelijktijdig burgemeester van Apeldoorn en Vlissingen van 1887 tot 1910. Hij beschermde de kunst en het ambacht. Dit monument werd als eerbetoon van de Apeldoornse en Vlissingse burgerij onthuld op 9 maart 1982. Even verder links de Wilhelminalinde. Het fraaie hekwerk erom heen werd in 1998 gerestaureerd en op 17 april 1998 door wethouder F. Buijserd onthuld.

Voetpad vervolgen. Dat coniferen (thuja) enorme afmetingen kunnen aannemen, is aan de rechterzijde goed te zien. Net voor het einde van het park staat aan de linkerzijde een zeer robuuste Acacia.

Einde voetpad rechtsaf de Gen. Van Heutszlaan in. Hier is een prachtig gezicht op het park met vijver en de villa Marialust. Direct over de brug linksaf het Verzetstrijderspark in. Villa Marialust is omgeven door imposante beuken en op het grasveld staat een metalen kunstwerk dat zwanen verbeeldt. In het water is de sinds augustus 2009 weer functionerende Kwartjesfontein te zien. Deze fontein werd in 1932 door de Apeldoornse bevolking met kwartjes bijeengebracht.

Loop rechts langs de villa, via het onverharde voetpad richting het houten bruggetje over de Grift. Ga vóór de brug linksaf langs het water. Op het eilandje zijn veel rododendrons aanwezig, een kenmerkende plant voor veel landgoederen. Aan de waterkant staat een enorme treurwilg. Rondom de villa bevinden zich meerdere zeer oude beuken. De Grift meandert tegenwoordig verder tussen de bebouwing door.

Volg het half verharde paadje. Hier liggen 17 hardstenen gedenkstenen. Deze stenen zijn door de gemeente geplaatst op verzoek van nabestaanden van omgekomen Apeldoornse verzetshelden. De onthulling vond plaats op 4 mei 2010. Even verder rechts is het oude koetshuis van het landgoed. Marie de Heus heeft 15 augustus 1844 de eerste steen gelegd. Het is geheel gerestaureerd in 1999 en heeft tegenwoordig een sociëteitsbestemming.

Steek de verharde weg over, loop rechtdoor over de stenen brug.

Na ongeveer 50 m de Gen. van Heutszlaan oversteken. Loop rechtdoor de Frisolaan in langs het water. Ga het eerste voetpad links - bij de brug - in. Dit is het Prinsenveldpark. Recht voor staat een enorme taxus. Vlak voor deze boom is de gedenkplaat met het verhaal van de deportatie door de Duitsers in 1943 van de Joden uit het Apeldoornsche Bosch. Het Joods monument achter de taxus aan het water is in 1990 ontworpen door Ralph Prin. De taxus is de oudste inheemse boom in Nederland en heeft groenblijvende naalden. De taxus groeit langzaam en kan lang leven. Deze boom is erg giftig: het eten van blad of zaad heeft menig mensen- en dierenleven gekost. Daarom kreeg de taxus al vroeg in de geschiedenis de naam van boom van leven en dood. De taxus hier ziet is een mannelijke boom, verderop staat een vrouwelijke boom.

Ga vóór de taxus en de gedenkplaat rechtsaf het park in. Op de viersprong rechtdoor en blijf langs de vijver lopen. Vanaf deze plek is een mooi zicht op het park. Rechts staan diverse knoestige berken.

Iets voorbij de groenblijvende rododendrons staat rechts van het pad een Ginkgo biloba of Japanse notenboom. Ginkgo betekent zilveren vrucht. Deze bijzondere boom komt alleen in China in het wild voor. Bekijk eens de fraaie waaievormige bladeren. In de herfst kleuren ze opvallend geel. Een Chinese dichter noemde het blad een eendenpootblad vanwege de vorm. Uit fossiele vondsten blijkt dat de ginkgo 200 miljoen jaar geleden de belangrijkste boom was, lang voordat er loof- en naaldbomen waren. Het is dan ook niet verbazingwekkend dat deze taaie boom het ook goed doet in het stadse milieu van nu, waar de lucht meer of minder verontreinigd is. Rechts achter het bankje staat de vrouwelijke taxus. De rode bessen met de giftige zaden, die in de herfst verschijnen worden door vogels snel gezien en gegeten. Het maagzuur zorgt ervoor dat het vruchtvlees verteerd wordt en als voedsel wordt opgenomen. Ook het omhulsel van het zaad wordt gedeeltelijk verteerd - waardoor het kiemen kan – en tegelijk met wat mest uitgescheiden. Even verder staat een rode beuk. Vlak voor het volgende bankje groeit een indrukwekkende witte esdoorn met zijn grijsbruin gegroefde schors.

Neem het eerste pad links en blijf de weg langs de vijver volgen tot de asfaltweg. Links in de bocht staat de zomerlinde, herkenbaar aan de bruinrode knoppen in de winter. De zomerlinde heeft van alle Europese lindes de grootste bladeren. Deze bladeren zijn hartvormig en zacht. In juni en juli bloeit de boom. Voor bijen en andere insecten zijn de bloemen een voedselbron. De vruchten, die door de wind verspreid worden, hebben dan ook een gevleugeld blad.

Gedroogde bloemen van de zomerlinde worden verwerkt in rustgevende thee en in badzout.

De linde werd door de Germaanse volken als een heilige boom beschouwd. Men geloofde dat de linde de mensen kon beschermen. Daarom liet Karel de Grote in het jaar 1000 op elk dorpsplein lindes plaatsen. In Nederland bestaat er ook een traditie dat de linde als gedenkboom wordt geplant. De leilindes bij boerderijen werden geplant als symbool voor trouw, liefde en geluk. Rechts staat een vederesdoorn.

Ga hier nu linksaf langs de weg, met het park aan de linkerhand. Aan de linkerkant een reusachtige plataan. Schuin rechts daarachter buigt een treurwilg zich over het water. Dit is een echte parkboom. Het tere groen van de blaadjes is al in het vroege voorjaar te zien. In april ontluiken de katjes.

Vervolg het pad eerst langs en tussen de beuken door. De beuk is herkenbaar aan de gladde, grijze schors en aan een dicht bladerdak. Onder een beuk is het vaak kaal omdat de beuk geen licht doorlaat. Het bladerdak beschermt de kwetsbare schors tegen zonbrand. Deze boom heeft veel water nodig. In september en oktober verschijnen de driehoekige nootjes. Vogels als vinken, kepen, boomklevers, mezen en houtduiven zijn verzot op deze beukennootjes. Niet elk jaar is de oogst even groot. De lege napjes worden door bepaalde insecten - zoals lieveheersbeestjes - gebruikt als schuil- en overwinteringsplek. In het voorjaar zie je hier allerlei voorjaarsbloemen en in de herfst vele soorten paddenstoelen.

Waar links een gaashek begint, schuin-rechts aanhouden naar de kruising Van Haersma de Withlaan en de Gen. Van Heutszlaan. Gen. Van Heutszlaan volgen. Op de hoek van de Anna Paulownalaan staat een reusachtige gedenkboom. Een Amerikaanse eik, als herinnering aan het 25-jarig huwelijksjubileum van Juliana en Bernard. Op de omringende paaltjes zijn de initialen aangebracht van de ouders en alle kinderen.

Even verder rechtsaf het Wilhelminapark in. Rechts in de bocht staat in de tuin een enorme Magnolia. Aan uw linkerzijde bevindt zich het park waar de wandeling begon en aan de rechterzijde statige bebouwing in de vorm van villa's en appartementengebouwen.

Loop door tot aan de eerstvolgende kruising. 20 meter naar rechts bevindt zich weer de bushalte, het beginpunt van dit ommetje.